

Founga ke tā ai ki ha tokoni fakafaito'o fakatu'upakē

'Oku 'oatu 'e he Me'alele Uta-mahaki 'a NSW ha ngaahi tokoni fakatu'upakē ki he mo'ui lelei' ki he kakai ko ia 'o Niu Sauelé. 'Oku mau 'oatu ha tokoni fakafaito'o ki he me'a fakatu'upakeé, 'o tatau ai pē pe 'oku ke nofo 'i ha feitu'u 'i kolo, feitu'u ki 'uta pe vahefonua tuku'uta. 'Oku mau toe 'oatu foki mo ha 'ave fakatu'upakē 'o ka fie ma'u koe'uhī ko ho tu'unga fakafaito'o. 'Oku mau fakapapau'i 'oku ma'u 'e he kau mahaki' 'a e tokanga totolu, 'i he taimi totolu, 'i he feitu'u totolu.

Ui tokoni'

'Oku fiema'u ha tokanga fakavavevave ki he ngaahi me'a fakatu'upakē fakafaito'o. Ko e fakatātā 'o e ngaahi me'a fakatu'upakē fakafaito'o 'oku kau ai 'a e:

- tō fakafokifā
- mamahi e fatafatá
- faingata'a e mānavá
- ongoona fakafokifā pe mamatea 'i he matá, nimá pe va'ē
- fasi e hui'
- fānoa 'a e totó
- ngaahi tūkunga fakafaito'o mamafa kehe
- ngaahi fakatu'utāmaki 'i ha me'alele

'Oku mahu'inga 'aupito ke 'ilo'i e founga ke ui tokoni ai kapau 'oku lavaea lahi ha taha pe fiema'u ha tokoni fakafaito'o fakavavevave. 'I ha me'a fakatu'upakē fakafaito'o, 'oku totolu ke ke telefoni ki he Noa 'e Tolú (000) 'o tatau ai pē pe 'oku ke lava 'o lea faka-Pilitānia lelei pe 'ikai. Ko e ngāue 'a e Noa 'e Tolú (000) ko e ngāue tokoni houa 'e 24 he 'aho, 'aho 'e 7 he uike pea ta'etotongi ma'u pē.

'E lava ke tā 'a e kau tuli' mo e kau faingata'a ke fanongó ki he Noa 'e Tolú (000) 'o fakafou 'i he Ngāue Fakafetu'utaki Fakafonuá pe ngāue'aki ho'o TTY ke taila 'a e 106.

Ko e fakamatala te mau fiema'ú

'E fehu'i atu 'e ha tokotaha ngāue 'i he Noa 'e Tolú (000) pe 'oku ke fiema'u 'a e 'Kau Polisi' (Police), 'Tāmate-afi' (Fire) pe 'Me'alele uta-mahaki' (Ambulance). 'I he taimi te ke kole ai 'a e 'Me'alele uta-mahaki', 'e fakahoko koe ki ha Senitā ki hono Pule'i 'o e Me'alele uta-mahaki'. Kapau 'oku faingata'a ke mahino ki he toko taha tali telefoni', te ne ala fehu'i atu pe ko e hā e lea fakafonua 'oku ke fie ngāue'aki' pea ale'a iha taha fakatonulea telefoni ke tokoni 'i he fetu'utaki'.

'E 'eke atu 'e he taha tali telefoni' kiate koe ha ngaahi fehu'i angamaheni ke tokoni mai ki hono fokotu'utu'u 'a e ngāue tokoni lelei tahá 'i he vave taha 'e lavá. 'Oku kau he ngaahi fehu'i ko 'eni' 'a e:

- Ko e hā e tu'asila totolu 'o e me'a fakatu'upakeé?
- Ko e hā 'a e fika telefoni 'oku ke tā mei ai'?
- Ko e hā 'a e palopalemá, talamai e me'a tonu na'e hokó?
- 'Oku ta'u fiha 'a e mahaki'?
- 'Oku 'ilo'i/'ā nai 'a e mahaki'?
- 'Oku mānava 'a e mahaki'?

'Oku mahu'inga ke ke nonga pē mo 'omi ha fakamatala 'oku mahino.

Ko e hā e me'a hokó

'Oua na'a ke tāpuni e telefoni'. Nofo ma'u 'i he lainé ki ha ngaahi fakahinohino lahi ange.

'E ala 'eke atu 'e he toko taha tali telefoni' ha toe ngaahi fehu'i pe a lava foki ke ne 'oatu ha tokoni mo ha fale'i fakafaito'o lahi ange 'i he telefoni' 'o makatu'unga 'i he me'a fakatu'upakeé.

Kapau 'oku 'i ai hao lavea pe puke fakatu'utāmaki, 'e 'oatu leva ha kau ngāue fakafaito'o he taimi pē ko iá

Kapau 'oku 'ikai ke 'i ai hao lavea pe puke fakatu'utāmaki, ka 'oku fiema'u ha tokoni fakafaito'o, 'e 'oatu e kau ngāue fakafaito'o 'i ha taimi fe'unga ki ho tu'ungá.

Kapau 'oku 'ikai ke ke fiema'u tokoni fakafaito'o 'i he feitu'u pē ko iá, 'e lava ke fakahoko koe ki ha neesi kuo 'osi lēsisita te ne lava 'o 'oatu kiate koe ha fale'i 'i he telefoni' pea tataki koe ki ha ngaahi tokoni kehe ki he tokangaekina 'o e mo'ui'.

'I he taimi 'oku tatali ai ki ha me'alele uta-mahaki ke a'u atú

- Fakapapau'i 'oku 'i ai ha hala 'oku atā ki he hū'anga ki ho 'api'. 'E lava ke kau henihano 'ave ha ngaahi me'a hangē ko e 'ū kā, 'akau kulo (pot plants) pe naunau fale. 'E ala fiema'u 'e he kau ngāue fakafaito'o ke 'ave ha me'a-fata pe me'angāue ki he feitu'u 'oku 'i ai 'a e mahaki'.
- Loka'i ha fanga ki'i monumanu tauhi lalata.
- Fa'o ha fa'ahinga vala pe ngaahi me'a kaukau mo teuteu 'e ala fiema'u 'e he mahaki' 'i ha ki'i kato si'isi'i.
- Fakapapau'i 'oku ke ma'u 'a e fakamatala ko 'eni' 'oku mateuteu ki he kau ngāue fakafaito'o: ko e lekooti mo'ui lelei 'a e tokotaha mahaki', fai'to'o angamaheni', ngaahi me'a 'oku kau kovi ki ai' (allergies), mo e ngaahi fiema'u makehé.
- Manatu'i ke 'omi 'a e ngaahi kaati penisoni pe mo'ui lelei kotoa pē, ha lisi 'o e ngaahi fika fetu'utaki ma'a e fāmili' pe kaungāme'a, pea mo ha seti 'o e ngaahi kī ho 'api'.
- Tuku ke vakai'i 'e ha taha 'oku loka 'a e ngaahi matapā mo e matapā sio'ata kotoa pē, pea 'oku tamate'i ha ngaahi me'angāue faka'uhila 'oku 'ikai fiema'u hangē ko ha me'a fakamāfana.

Fanga ki'i tokoni mahu'inga

- Manatu'i, 'oku faingamālie 'a e ngaahi me'alele uta-mahaki' ke fakahaoifi 'a e mo'ui' pe a 'oku 'ikai ko ha ngaahi tekisi'. 'E lava ke mole ha mo'ui 'a ha taha 'i hono tā ki ha me'alele uta-mahaki ki ha ngaahi tūkunga 'oku 'ikai fakavavevave.
- 'Oku mahu'inga ke ako'i 'a e fānaú mo e kau 'a'ahi mei tu'apule'angá ko e fika 'o e me'a fakatu'upakeé ke tā ki ai 'i 'Aositelēliá ko e Noa 'e Tolu (000), pea pehē ki ho tu'asilá mo e fika telefoni'.
- Kapau ko e tā mei ha fale, loki pe tu'asila fakapisinisi, fakapapau'i 'oku 'asi lelei 'a e fika 'o e falé mei he halá.
- Kapau 'oku ke 'i ha feitu'u faingata'a ke ma'u, 'ai ha taha ke tatālī 'i tu'a he falé/feitu'u ke ta'ata'alo ke tu'u e me'alele uta-mahaki', pe tuku ke ulo 'a e maama 'i mu'a he po'uli'.
- Kapau 'oku ke nofo 'i ha feitu'u 'i 'uta pe ko ha feitu'u faingata'a ke ma'u, manatu'i 'a e ngaahi faka'ilonga hangē ko e 'fale engeenga mo e 'ā papa lanu pulū' ko e fakatātā.
- Kuo pau ke fakafaingamālie'i 'a e ngaahi me'alele uta-mahaki' 'e he kau ngāue'aki 'o e halá. Ko ho'o sio pē ki he ngaahi maama fekamokamosi' pe fanongo ki ha saelini (siren), kuo pau ke ke faka'atā ha faingamālie ke paasi ai e me'alele uta-mahaki'. 'Oua 'e hoha'a pe maumau'i e ngaahi lao ki he fe'alu'aki'. 'Oku angamaheni 'aki ke 'unu fakalelei ki to'ohema'.

Ki ha fakamatala lahi ange fekau'aki mo e founiga ke tā ai ki ha tokoni fakafaito'o fakavavevave, kātaki 'o 'alu ki he uepisaiti 'a e Me'alele Uta-mahaki 'a NSW (NSW Ambulance's Website): www.ambulance.nsw.gov.au

NSW Ambulance

excellence in care